

Phil Hearse: Orkanpolitik: hur klimatkatastrofen diskriminerar de fattiga

[Ur Links International Journal of Socialist Renewal, 17 september 2018. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

När denna artikel skrivs står hundratusentals människor på USA:s östkust och på den filippinska ön Luzon inför katastrofer på grund av klimatförändringarna, när orkanen Florence och tyfonen Mangkhut får landkänning samtidigt. Mangkhut hotar också Hongkong, södra Kina och kanske Vietnam.

I USA har Donald Trump utlovat all nödvändig hjälp till de drabbade staterna – särskilt Nord- och Sydkarolina och Virginia. Men USA:s senaste historia av orkaner handlar om försummelser och likgiltighet mot fattiga och icke-vita befolkningar – ofta samma människor – inte minst från Trumpadministrationens sida mot folket i Puerto Rico.

I USA ser vi samma rad faktorer återkomma: 1) Fattiga befolkningsgrupper är oproportionerligt ofta offer eftersom deras bostäder är undermåliga, eftersom skydd mot översvämningar har försumrats och eftersom de tenderar att bo i de mest sårbara områdena, 2) Fattiga befolkningar har större andel offer eftersom de inte har möjligheter att fly undan det framstormande regnvattnet, 3) Överlevande från svarta eller latinobefolkningar drabbas särskilt hårt efter orkaner eftersom de saknar resurser för att återuppbygga sina hem, återställa sina ägodelar (inklusive livsviktiga dokument) eller hitta saknade anhöriga, och 4) Lokala tjänstemän är ofta snabba att hjälpa byggherrar att stjäla de fattigas mark, och deras hem och företag byggs inte upp igen. Som ett resultat av dessa faktorer skingras grannskap och familjer, vilket förvärrar offrens sorg och sociala svårigheter.

En viktig faktor vid alla de händelser i USA som diskuteras här är att en mycket stor del av de fattigaste offren för orkaner och översvämningar inte har råd med hemförsäkringar. Avsaknad av försäkringar, eller otillräckliga försäkringar, är en viktig källa till stöld från USA:s fattigaste.

Förra årets orkan Maria ödelade Puerto Rico, och på grund av de långsamma och dåliga katastrofinsatserna

dog mellan tre- och femtusen i onödan. Två oberoende vetenskapliga studier fann att det var mellan tre- och femtusen onödiga dödsfall som ett resultat av försummelser efter orkanen. Den 11 september svarade Trump som vanligt genom att förneka fakta – och skrev på Twitter att de uppgivna dödssiffrorna hade hittats på av demokraterna ”för att få mig att framstå så dålig som möjligt”.

Orkanen Maria föregicks av de lika dåliga insatserna vid orkanen Katrina, som ödelade New Orleans 2005, orkanen Sandy som brakade in i New Jersey och delar av New York 2012 och orkanen Harvey som översvämde Houston 2017.

Under alla dessa katastrofer har mönstret varit likartat – hundratals människor har dött i onödan som resultat av otillräcklig hjälp, fattiga människor har förlorat allt (speciellt sina hem) med lite eller ingen kompensation från staten, och ödelagda arbetarområden har blivit en affärsmöjlighet när de återuppbyggts och lyxrenoverats.

Det finns förstås en enorm ironi i allt detta. Medan Trumpadministrationen förnekar att klimatförändringarna är en realitet, blir USA ett av de främsta offren för extrema klimathändelser. I och med att orkansäsongen blir allt intensivare för varje år, kommer tropiska stormar och orkaner regelbundet in över land på USA:s fastland med förödande resultat. Och på grund av stigande temperaturer påverkar skogsbränder i USA, som på lång sikt visserligen blivit färre, mycket större områden. Ett dubbelt dråpslag.

Katrina – död, förödelse, social utrensning

Enligt Michael Parenti: ”På dag ett av katastrofen ... var det redan tydligt att hundratals, kanske tusentals, amerikanska liv hade gått till spillo i New Orleans. Många människor hade ’vägrat’ evakuera, förklarade media, eftersom de helt enkelt var ’envisa’. Först på dag tre började de relativt förmögna reportrarna inse att tiotusentals människor inte hade flytt därför att de inte hade någonsans att ta vägen och inga möjligheter att ta sig dit. Med nästan inga pengar tillhanda och inga egna motorfordon, måste de stanna kvar och hoppas på det bästa. När det kom till kritan fungerade inte den fria marknaden så bra för dem.”¹

Räddningsoperationen var en katastrof. Parenti rapporterar: ”Den federala regeringen syntes ingensans.... Myndigheterna verkade mer intresserade av [att stoppa] plundringarna än av att rädda folk. Det var egendom före folk, precis som förespråkarna av en fri marknad alltid vill.”

En konsekvens av bristen på statliga räddningsinsatser var att kroppar fortfarande återfanns på avlägset belägna platser veckor, och ibland månader, senare.

Som ett resultat av stormen flydde mer än *en miljon* människor från staden och dess omgivning. Hundratusentals av dem återvände aldrig, eftersom de saknade resurser att återuppbygga sina hem. De evakuerades erfarenheter var chockerande. Laura Lein rapporterade:

Det kom invånare från gulfkusten från alla möjliga samhällsskikt till Austin efter stormen, men de som hade bott i de fattigaste, främst afroamerikanska, delarna i New Orleans anlände med minst resurser. Evakuerade från dessa områden drabbades av de värsta översvämningarna och stormskadorna, och anlände ofta med mycket lite. Många saknade grundläggande id-handlingar, ombyte av kläder, eller nödvändiga mediciner. Ofta hade de skilts från sina familjemedlemmar.²

1 *How the Free Market Killed New Orleans*, 3 september 2005.

2 *The Conversation*, 27 augusti 2015.

Representanter för staden New Orleans beslutade att personer som inte hade börjat återuppbygga sina hem efter ett år skulle få sin egendom beslagtagen. Hundratals egendomar konfiskerades, och ledde till förändringar av klass- och etnisk sammansättning i övervägande fattiga svarta områden, och en kraftig minskning av befolkningen i dem. Med andra ord har svarta bostadsområden splittats och en stor del av deras befolkning flyttats ut. Nästan en tredjedel av de svarta invånarna har inte återvänt till staden efter stormen.³

Stöld av mark och egendomar i efterdyningarna till en förödande orkan drabbar nu folket på Barbuda, tvillingö till grannen Antigua. I november 2017 ödelade orkanen Irma ön. Till följd av den nästan fullständiga förstörelsen antog Antiguas och Barbudas senat en lag som avskaffade kommunalt ägande av mark. Lokalinvånarna saknar resurser för att återuppbygga sina hem, så fastighetsutvecklare är ivriga att flytta in och köpa mark för en spottstyver. Ett konsortium under ledning av Hollywoodskådespelaren Robert de Niro planerar att bygga ett stort lyxhotell vid namn ”Det upphittade paradiset” [Paradise Found] (*sic!*).

Superstormen Sandy och orkanen Harvey

Stormen Sandy, döpt till ”Frankenstorm”, hade dramatiska effekter på New York och New Jersey. Häpnadsväckande 580.000 hushåll bad om federal hjälp efter stormen. Men återigen blev effekterna mycket mer dramatiska i fattiga områden. 43% av de 580.000 hushållen hade inkomster under 30.000 dollar/år – vilket är utfattigt med tanke på amerikanska priser. Många av dem var hyresgäster med låga inkomster och en stor andel var svarta eller latinos.

Arbetarområden drabbades hårdast eftersom de ligger närmare kusten och deras hem är av bräckligare konstruktion. Chris Sellers rapporterade om Mastic Beach: ”Mastic Beach hade sedan länge erbjudit en billigare variant av kustfastigheter, delvis därför att nästan all den mark de ligger på befinner sig så nära havsnivån, nära grundvattennivån. Så när svallvågorna från Sandy vällde in översvämmades 1.000 av husen där, många av dem både av havsvatten och kloakvatten. Grannområdet, det ursprungliga Westhampton Beach, var både mer kuperat och mer välbeställt, och drabbades av mycket mindre skador av stormen.”⁴

72 personer dog som ett direkt resultat av stormen, och ytterligare 87 dog under de efterföljande dagarna, de flesta äldre människor som frös ihjäl i hem och lägenheter som var utan värme.

En liknande historia om hur en klimatkatastrof drabbar de fattigaste sågs under och efter orkanen Harvey som ödelade Houston i september 2017. 107 personer dog och 300.000 byggnader förstördes. Trots en mycket högre nivå på hjälpen än vad som har givits till Puerto Rico (se nedan), sa, enligt *New York Times*, 27% av spansktalande ett år senare att deras hus fortfarande inte gick att bo i, jämfört med 20% av svarta invånare och 11% av vita. 50% av icke vita invånare sa att de inte fick den hjälp de behövde för att få ordning på sina liv igen.

3 *Brookings*, 27 augusti 2015.

4 *Colorlines*, 29 oktober 2013.

Puerto Rico: överlägset förakt

Donald Trump besökte Puerto Rico omedelbart efter orkanen Maria. Han hävdade att mellan 18 och 64 personer hade dött, och territoriets guvernör sa till honom att räddningsinsatserna var ”ett mycket bra jobb”. Även om hans siffror troligen våldsamt underskattar antalet som dödades direkt av stormen, så har de till stor del inte med saken att göra. Två vetenskapliga studier, en av forskare från Harvard och den andra av vetenskapsmän från George Washington University, räknade med mellan 3.000 och 5.000 extra dödsfall *inom sex månader* efter att stormen slog till. Dessa dödsfall, ofta äldre eller sjuka personer, orsakades av brist på mat, tak över huvudet, sjukvård och uppvärmning.

Bland Trumps nonsenspåståenden var att det var svårt med hjälp till Puerto Rico ”eftersom det är en ö”. Det var inte brist på massiva amerikanska regeringsresurser att skicka till en västindisk ö den 25 oktober 1983, när USA invaderade Grenada och störtade dess vänsterregering. 7.300 amerikanska soldater landsattes på en dag, och under samma period skred dussintals fartyg och flygplan till verket. Dessa styrkor kunde mobiliseras till en enda ö (och det kunde ha varit mycket fler) eftersom det var viktigt för USA. Att rädda folket på Puerto Rico var inte det.

Puerto Rico har ett onormalt konstitutionellt status som ”icke införlivat territorium” i USA, vilket återspeglar dess verkliga ställning som en faktisk koloni. USA har makten och öns befolkning är amerikanska medborgare, men kan inte rösta i amerikanska val. Orkanen och dess efterspel har varit en nyttig lärdom i deras underordnade ställning.

Orkanen Maria drabbade också Kuba med förödande kraft. Ett BBC-reportage poängterade kontrasten mellan insatserna på de två öarna: ”I Kuba fanns katastrofkårer, mängder av poliser och brandmän, liksom tusentals statligt anställda på Havannas gator så fort det var säkert att vara utomhus. Trots bristen på lämpligt materiel, anlände grupper med motorsågar för att ta bort de värsta av de fallna träden och rensa undan en stor del av spillrorna.”⁵

Tyfonen Mangkhut: klimatkatastrof i Asien

När artikeln skrivs går det inte att veta vilka skador tyfonen Mangkhut kommer att ställa till med i Filippinerna. Men vi kan göra en självklar förutsägelse: det kommer att bli mycket värre än orkanen Florence i USA, eftersom stormen är mycket intensivare och eftersom lokalbefolkningen saknar de resurser som folket i USA har, oavsett hur otillräckliga de må vara för de fattigaste amerikanerna. Klimatkatastrofer i Asien befinner sig på en helt annan skrämmande skala än i USA. Miljontals bor i bräckliga hyddor som de har byggt själva, och som med lätthet spolats iväg. Miljontals bor på bergssluttningar som drabbas av jordskred, speciellt i områden där skogsavverkning har orsakat skogsskövling. De flesta nationella och lokala regeringarna är antingen oförberedda för att hjälpa civilbefolkningen, eller korrumperade, eller båda. Men mest av allt har tyfonerna och översvämningarna varit av en helt annan storleksordning än stormar och översvämningar på andra delar i världen, eftersom de årliga monsunregnen är de kraftigaste regnen på jorden.

En vetenskaplig kartläggning nyligen säger att det finns ett tydligt och uppenbart samband mellan

5 *BBC*, 23 september 2017.

allt intensivare tyfoner och stigande temperaturer. Den säger: ”Även om det inte går att urskilja någon ökad förekomst av tropiska cykloner och extrema tyfoner i Filippinerna, så finns bevis för att karaktären på dessa faror förändras, både med varmare temperaturer och kraftigare regn.”⁶ Fem av de 10 dödligaste tyfoner som har drabbat Filippinerna har kommit efter 2006. Den dödligaste var tyfonen Haiyan, 2013, lokalt känd som tyfonen Yolanda, som var ansvarig för mer än 6.300 dödsfall, mer än fyra miljoner medborgare som tvingades fly, och skador för 2 miljarder dollar.

Civilförsvaret och räddningstjänsten i Filippinerna ligger huvudsakligen i händerna på militären, och är snedvriden av ojämlikhet och korruption. Men även utan det skulle handhavandet av sådana händelser anstränga de länder där en majoritet av befolkningen är fattiga. Enligt Climate Reality Project: ”Evakueringsplaner, system för tidiga varningar och skyddsrum är livsviktiga vid extrema väderhändelser. Att varna och flytta tusentals eller miljontals medborgare när en storm närmar sig skulle vara ett enormt hinder för vilket land som helst – och för ett utvecklingsland som Filippinerna med nästan 100 miljoner invånare utspridda över tusentals öar blir hindret ännu större.”⁷

Men utifrån Kubas erfarenheter vet vi att även ett samhälle på en liten ö kan minimera skadorna av orkaner och liknande händelser, när samhället baseras på social solidaritet, där statens resurser och lokalsamhällets organisationer mobiliseras för att ta itu med samhällskatastrofer. Medicinjournalisten Gail Reed säger: ”Orkaner ger möjlighet att varna flera dagar i förväg och den kubanska regeringen ger varningar sju dagar i förväg, och på den tiden får lokala samhällen tillräckliga möjligheter att förbereda sig för det värsta.”⁸

Orkaner orsakas av den globala uppvärmningen?

Klimatförnekare säger alltid att ingen enskild klimathändelse kan förklaras med den globala uppvärmningen. Samma argument kommer att upprepas om orkanen Florence och tyfonen Mangkhut. Det är ett felaktigt argument eftersom det medvetet missar poängen, som förstås är att den långsiktiga trenden med global uppvärmning stämmer perfekt med den långsiktiga trenden att temperaturen stiger, speciellt dagtid, över hela världen. Med orkaner är sambandet direkt. Florence började som en grupp åskväder utanför Afrikas kust som slogs samman och rörde sig som en enorm orkan över Atlanten.

Och enligt en ny studie⁹ har den ödeläggande styrkan hos tyfoner som åstadkommer förstörelse i Kina, Japan, Korea och Filippinerna intensifierats med 50% under de senaste 40 åren på grund av uppvärmning av haven.

Orkaner, tyfoner och översvämningar är bara en del av den klimatkatastrof som alltmer intensivt drabbar världens fattigaste folk. Outhärdligt höga temperaturer med åtföljande skogsbränder är andra sidan av myntet. Vi kan inte bara försöka kämpa för att hindra en global uppvärmning, denna uppvärmning och dess allvarliga konsekvenser har redan drabbat oss. Idag står vi inför en kamp för klimaträttvisa, så att världens fattiga och förtryckta kan skaffa sig resurser att överleva och hantera de möjliga katastrofer som hotar dem.

6 *Nature*, 5 september 2016.

7 *Climate Reality Project*, 19 januari 2016.

8 *Telesur*, 28 augusti 2017.

9 *Nature*, 5 september 2016.